

การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย*

Developing Indicators of Learning Organization of Phrapariyattidhamma School, Division of General Education in Thailand

พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุมณีญาณ¹,
เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และ ปกติ โพธิ์สิงห์
Phrakhruwinaiethorn Chakkree Sricharumedhiyan,
Soawalak Kosolkittiamporn and Pakdee Phosing
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Faculty of Political Science and Public Administrator,
Rajabhat Mahasarakham University, Thailand.
¹Corresponding Author. E-mail: chakkree_2532@hotmail.com

Doi : 10.14456/jmcpupeace.2017.86

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในประเทศไทย 2) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย และ3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.980 มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ได้องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ 1)องค์ประกอบหลักด้านองค์การ

---

* Received March 4, 2017; Accepted June 21, 2017.

2) องค์ประกอบหลักด้านภาวะผู้นำ 3) องค์ประกอบหลักด้านการเรียนรู้ 4) องค์ประกอบหลักด้านการจัดการความรู้ 5) องค์ประกอบหลักด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย จากการสังเคราะห์การสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ พบว่าร่างตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่มีความตรงตามจุดประสงค์การวิจัยและมีความเหมาะสม โดยมีรายละเอียดของตัวบ่งชี้ที่ได้สังเคราะห์จากการสนทนากลุ่ม จำนวน 82 ตัวบ่งชี้

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square) เท่ากับ 14932.208 ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (df) เท่ากับ 3217 ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (P-value) เท่ากับ 0.0000 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.979 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบของ Tucker-Lewis (TLI) เท่ากับ 0.975 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.048 ค่าดัชนีรากของกำลังที่สองเฉลี่ยเฉพาะของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ 0.000

คำสำคัญ: การพัฒนาตัวบ่งชี้; ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้; โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to create indicators of learning organization of Phrapariyattidhamma School, a division of general education, in Thailand, 2) to develop indicators of learning organization of Phrapariyattidhamma School, a division of general education in Thailand, and 3) to investigate its consistency of structural relationship model of indicators of learning organization of Phrapariyattidhamma School, a division of general education in Thailand based on empirical data. In this research, questionnaires on 5 levels of rating, reliability at 0.980 and content validity at 0.60 – 1.00 were done and data were analyzed by a computer package for data analysis and M-Plus was used to analyze confirmatory factor.

The research findings were found as follows:

1. The result concerning the creation of conceptual frameworks and development of indicators of learning organization of Phrapariyattidhamma School, a division of general education in Thailand was of 5 factors: 1) organization, 2) leadership, 3) learning, 4) knowledge management, and 5) information technology.

2. The results of the development of the indicators of learning organization of Phrapariyattidhamma School, a division of general education in Thailand. From the synthesis of the expert group discussions to determine the indicator found that draft indicators majority met for the purpose of research and appropriate. The details of the indicators that have been synthesized from the discussion groups of 82 indicators.

3. With respect to the result of investigation of consistency on the structural relationship model of indicators of learning organization of Phrapariyattidhamma School, a division of general education in Thailand, it was found that such a model was in consistent with empirical data (Chi – square) at 14932.208 with, degree of freedom at 3217, probability value (P-value) at 0.0000, comparative fit index (CFI) at 0.979, Tucker Lewis Index (TLI) at 0.975, Standard Root Mean Square Residual (SRMR) at 0.048, Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) at 0.000.

Keywords: Developing Indicators; Learning Organization; Phrapariyattidhamma School.

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างรวดเร็ว เกิดการแข่งขันในการพัฒนาประเทศ ทุกคนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกโดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายคือคุณภาพของคน การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและให้มีความสามารถเต็มตามศักยภาพทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมอย่างสมดุล เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาและเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับประเทศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการการศึกษาให้มีคุณภาพ ให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (Aunsiri, 2012) และสามารถนำสิ่งที่ดีที่ได้รับมาบูรณาการผสมผสานเข้ากับความเป็นตัวตนของบุคคล จนสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม มีพฤติกรรมมาริโภคด้วยสติปัญญาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การดู การอยู่ (ใช้ชีวิต) และการกิน เพิ่มขึ้นทุกด้าน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สามารถสร้างความสนุก ปฏึกศรัทธา พัฒนาสติ ส่งเสริมจิตสำนึกของนักศึกษาจนสามารถนำไปใช้เป็นวิถีชีวิต และพัฒนาวิธีคิดของตนเองได้ (Puchthonglang, 2016: Jarenkornburi, 2017)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรของชาตินั้นโรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดหน่วยงานหนึ่งในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้การศึกษาอบรมนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณสมบัติที่ดีเพื่อเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป โดยเฉพาะสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาเป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด จึงมีความสำคัญมากและส่งผลถึงการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Office of the Education Council, 2010) พระพุทธศาสนาก็เป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญต่อสังคมไทยเป็นทั้งดาราครองชีวิต เป็นทางดำเนินชีวิตและเป็นหลักชีวิตของพุทธศาสนิกชนที่ต้องถือปฏิบัติ ถือได้ว่าพระพุทธศาสนามีหลักศาสนธรรมที่สามารถน้อมนำไปปฏิบัติ มีศาสนสถานไว้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และมีศาสนบุคคลคือพระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วออกเผยแผ่พุทธธรรม ในสังคมไทยให้ความสำคัญกับพระสงฆ์เนื่องจากว่าเป็นบุคคลที่มีฐานะพิเศษทางสังคม ได้รับการยอมรับนับถือ สังคมไทยให้ความเอื้อเฟื้อและแสดงความเคารพนอบน้อมต่อพระสงฆ์เมื่อได้พบเห็น ยิ่งพระสงฆ์ที่มีข้อวัตรปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามพระธรรมวินัยด้วยแล้ว มักจะได้รับการยอมรับนับถือจากพุทธศาสนิกชนอย่างมาก เมื่อพระสงฆ์เป็นแบบอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชนยังทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป หากพระสงฆ์ประพฤตินทางเสียหายก็จะทำให้ศาสนามีความเศร้าหมอง และประชาชนเสื่อมความศรัทธา เมื่อพระสงฆ์ประพฤติดีปฏิบัติชอบคุณานุประโยชน์ก็จะเกิดแก่สังคมสงฆ์นั้น การที่พระสงฆ์ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนมากขึ้น ก็ยิ่งควรต้อง

ตระหนักในสมณภาวะและภาระหน้าที่ เกื้อกูลต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองโดยมีการศึกษาปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างถูกต้อง ไม่สร้างความเสื่อมทรามหรือสิ่งที่ไม่ดีงามแก่พระพุทธศาสนา (National Office of Buddhism, 2010)

สำหรับงานวิจัยนี้จะพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้จากระบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งจะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการเสริมสร้างและขยายองค์ความรู้ใหม่ๆ และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงมุ่งจะทำการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้และตรวจสอบความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย
3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ที่สร้างและพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระเบียบวิธีวิจัย

ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดย Mixed Methods เป็นเทคนิควิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์แบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย จำนวน 409
2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 409 รูป และหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 409 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 818 รูป/คน โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากบุคลากรทั้ง 2 กลุ่มเป็นผู้บริหารหรือมีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาโดยตรง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ซึ่งมีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 82 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบลิเคอร์ท 5 ระดับ ซึ่งแบบสอบถามนี้ได้ผ่านการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งผลการวิเคราะห์ในการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ครั้งนี้พบว่าทุกตัวบ่งชี้มีค่ามากกว่า 0.50 คือมีค่าตั้งแต่ 0.60-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .980 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย สรุปได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อร่างเป็นตัวบ่งชี้หรือข้อคำถามเบื้องต้น 2) รวบรวมข้อมูลจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (FGD) กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 ท่าน 3) เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย จำนวน 409 แห่ง โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 2 รูป/คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 409 รูป และหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 409 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 818 รูป/คน โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากบุคลากรทั้ง 2 กลุ่มเป็นผู้บริหารหรือมีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยตรง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือประสานงานจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม แล้วจัดส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ถึงผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายในเวลา 3 สัปดาห์ ตามที่อยู่ที่แนบของติดแสตมป์ไปพร้อมกับแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ทางจดหมายไปรษณีย์ด้วยพิเศษ (EMS) จดหมายลงทะเบียนและจดหมายธรรมดา ครบทั้ง 818 ฉบับ ในวันพฤหัสบดี ที่ 9 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้ง 818 ฉบับ มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ พร้อมลงรหัสกำกับ (Coding) แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows ได้แก่ 1)การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความถี่และร้อยละ 2)การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standart Deviation) 3)ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy และค่า Bartlett's Test of Sphericity

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรม Mplus 7.4 ได้แก่ วัตถุประสงค์ 1) ผลการสร้างกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ด้วยการตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จากการสนทนากลุ่ม 3) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการสร้างกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถสังเคราะห์และวิเคราะห์ได้ดังนี้

ด้านองค์การ (ON) มี 4 องค์ประกอบย่อย 27 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) โครงสร้างองค์การ (ONS) มี 7 ตัวบ่งชี้ คือ 1.จัดโครงสร้างองค์การที่เหมาะสมอยู่ในลักษณะแนวราบ (ONS1) 2.จัดโครงสร้างองค์การที่มีช่วงชั้นการบังคับบัญชาน้อย (ONS2) 3.จัดบุคลากรเข้าทำงานตามความรู้ความสามารถและความถนัดอย่างเหมาะสม (ONS3) 4.ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ONS4) 5.กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่ชัดเจน (ONS5) 6.กำหนดนโยบายตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัดและสภาพแวดล้อม (ONS6) 7.จัดรูปแบบการติดต่อสื่อสารแบบเปิดอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน(ONS7) 2) วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ (ONV) มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ 1.กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมที่มีลักษณะท้าทาย มุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น (ONV1 2.กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชนท้องถิ่น(ONV2) 3.เสริมสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรเชื่อมโยงวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ (ONV3) 4.วางแผนกลยุทธ์บนฐานการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (ONV4) 5.กำหนดมาตรการดำเนินงานที่ชัดเจน (ONV5) 6.เปิดกว้างต่อความคิดใหม่ๆให้อิสระและควบคุมน้อยลง (ONV6) 7.ส่งเสริมการทำงานเชิงระบบ บุคลากรมีวิธีการคิดแบบองค์รวม ยืดหยุ่น (ONV7) 8.ค้นคว้าทดลองทำสิ่งใหม่ๆเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางานอยู่เสมอ (ONV8) 3) วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ (ONC) มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ 1. สร้างวัฒนธรรมและค่านิยมร่วม โดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ในการพัฒนางานและมุ่งสู่ความเป็นเลิศ(ONC1) 2. สร้างวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาและความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ONC2) 3.จัดบรรยากาศเรียนรู้และการทำงานร่วมกันด้วยความไว้วางใจ เปิดเผยข้อมูล โปร่งใส (ONC3) 4. ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง(ONC4) 5. จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และอำนวยความสะดวกด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการเรียนรู้ (ONC5) 6. เสริมสร้างแรงจูงใจ และให้รางวัลตอบแทนแก่บุคลากรที่คิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าเสี่ยงและทดลองสร้างนวัตกรรมหรือผลงานใหม่ๆ (ONC6) และ 4) การบริหารจัดการ (ONM) มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ 1. ใช้รูปแบบการบริหารจัดการเชิงระบบ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน (ONM1) 2. จัดระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพทั้งโรงเรียน (ONM2) 3. ใช้แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือในการบริหาร ส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน (ONM3) 4. บริหารจัดการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม และเทคโนโลยี (ONM4) 5. จัดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายการประสานงานและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ONM5) 6. จัดระบบการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ONM6)

ด้านภาวะผู้นำ (LE) มี 4 องค์ประกอบย่อย 27 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำ (LEB) มี 9 ตัวบ่งชี้ คือ 1.ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ ความสามารถ มีทัศนคติที่ดีต่องาน คิดสร้างสรรค์ กล้าเสี่ยง มุ่งมั่น และมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานสูง (LEB1) 2.ผู้บริหารต้องคำนึงถึงเป้าหมายของงาน เชื่อมโยง การจัดการศึกษาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

(LEB2) 3.ผู้บริหารต้องจริมิให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ เพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (LEB3) 4.ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นแบบอย่างในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ (LEB4) 5.ผู้บริหารต้องส่งเสริมการวิจัยและสร้างนวัตกรรม (LEB5) 6.ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ใช้กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงเชิงรุก และกระตุ้นให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ และทดลองทำสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ (LEB6) 7.ผู้บริหารเป็นพี่เลี้ยงสอนงานและอำนวยความสะดวกให้บุคลากร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (LEB7) 8.ผู้บริหารต้องส่งเสริมการจัดหาและพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น (LEB8) 9.ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีจิตอาสา จิตสาธารณะ และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ (LEB9)

2) การเสริมสร้างอำนาจ (LEP) มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ 1.กระจายอำนาจให้แก่บุคลากรโดยการมอบอำนาจการตัดสินใจ และความรับผิดชอบในขอบข่ายภาระงานตามความรู้ความสามารถและความถนัด (LEP1) 2.เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนในการจัดการศึกษา (LEP2) 3.ส่งเสริมและเอื้อให้บุคลากรทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน (LEP3) 4.เปิดโอกาสให้บุคลากร ทีมงาน และชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยการประชุมสัมมนา อบรมเชิงปฏิบัติการ และการเสวนากลุ่มย่อย (LEP4) 5.ควบคุมและการประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง โดยมีทั้งควบคุมและปล่อยให้ทดลองเสี่ยงทำเพื่อสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ (LEP5)

3) การพัฒนาบุคลากร (LED) มี 7 ตัวบ่งชี้ คือ 1.ให้ความสำคัญกับคนสร้างจิตสำนึกและแรงบันดาลใจให้บุคลากรเกิดความต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง และใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต (LED1) 2.พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และเป้าหมายของหน่วยงาน (LED2) 3.พัฒนาศักยภาพของบุคลากรโดยใช้รูปแบบการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การประชุม สัมมนา การฝึกอบรม และการศึกษาดูงาน (LED3) 4.ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาคีเครือข่ายการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (LED4) 5.ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ (LED5) 6.เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการทำงาน (LED6) 7.นิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ และนำข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (LED7)

4) การสร้างทีมงานและเครือข่าย (LET) มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ 1.ส่งเสริมบุคลากรให้มีค่านิยมร่วมในการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิดและตัดสินใจ (LET1) 2.กระจายอำนาจในการตัดสินใจ มีอิสระและความคล่องตัวในการทำงาน (LET2) 3.ส่งเสริมให้สมาชิกยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน (LET3) 4.ส่งเสริมให้สมาชิกในทีมมีการเปิดเผยแบ่งปัน แลกเปลี่ยนและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และร่วมกันแก้ไขปัญหาขัดแย้งทั้งในและนอกโรงเรียน (LET4) 5.ส่งเสริมบุคลากรรวมเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (LET5) 6.ติดต่อ สื่อสารประสานความร่วมมือ และเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (LET6)

ด้านการเรียนรู้ (LN) มี 3 องค์ประกอบย่อย 17 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนรู้ (LNF) มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ 1.ส่งเสริมบุคลากรจัดแผนการเรียนรู้บุคคลที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน (LNF1)

2.ส่งเสริมให้บุคลากรเปิดใจยอมรับผู้อื่น ปรับความคิดของตนให้เข้ากับเพื่อนร่วมงาน มีการเสวนา อภิปราย กันอย่างสม่ำเสมอและใช้ทักษะการสื่อสารที่ดี (LNF2) 3.สนับสนุนบุคลากร แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ต่าง ๆ ประชาชนชาวบ้าน สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต (LNF3) 4.เรียนรู้จากการคาดการณ์ จากอดีต จากวิธี ปฏิบัติที่ดีที่สุด และการเทียบเคียงมาตรฐาน เพื่อการประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมี ประสิทธิภาพ (LNF4) 5.ส่งเสริม สนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีสารสนเทศ และเครื่องมือ ในการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน (LNF5) 6.ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ทีมงาน และโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาทักษะในการเรียนรู้และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (LNF6) 2) หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (LNC) มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ 1.ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น (LNC1) 2.อำนวยความสะดวก ให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ สร้าง และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียนรู้ และให้กำลังใจแก่ครูที่ใช้วิธีการ สอนแบบใหม่ๆ (LNC2) 3.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (LNC3) 4.ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบูรณ การความรู้คู่คุณธรรม ค่านิยมการเรียนรู้ตามวิถีไทยและแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (LNC4) 5.ประเมิน ผลการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (LNC5) 6.ประสานความร่วมมืออันดีกับชุมชนในการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน (LNC6) และ 3) นวัตกรรม การเรียนรู้ (LNI) มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ 1.ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูทำการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่คำนึงถึงทัศนคติ ความเชื่อ ความต้องการของผู้เรียน ครู และชุมชนท้องถิ่น (LNI1) 2. ส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรม มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน (LNI2) 3.ประเมินผลและทบทวนการเรียนรู้ คิดค้น ทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ และเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ สร้างนวัตกรรม (LNI3) 4.พัฒนาครู ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการวางระบบการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งหน่วยงาน โดยใช้การวิจัยและสร้างนวัตกรรม (LNI4) 5.ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานวิจัยและนวัตกรรมและประเมิน ผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (LNI5)

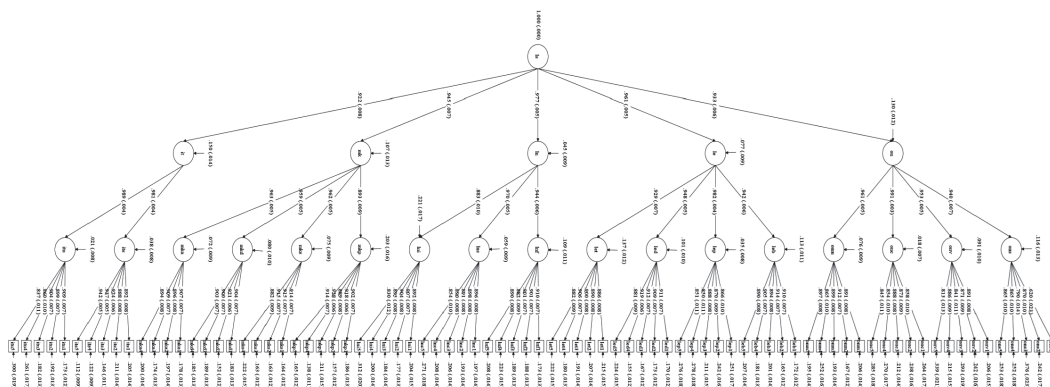
ด้านการจัดการความรู้ (MK) มี 4 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การแสวงหาและสร้าง ความรู้ (MKP) มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1.ส่งเสริมให้บุคลากรสำรวจ สืบค้น รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล จัดทำทะเบียน และจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศต่างๆ อย่างเป็นระบบ (MKP1) 2.ส่งเสริมให้บุคลากรมีวิธีการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ใหม่ๆ ในการพัฒนาวิธีการคิดสร้างสรรค์งาน และศึกษาทดลองเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ อย่างต่อเนื่อง (MKP2) 3.ส่งเสริมให้บุคลากรใช้ทักษะและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้จาก สื่อต่างๆ อินเทอร์เน็ต ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ การอบรม และการศึกษาดูงาน (MKP3) 4.ส่งเสริมบุคลากร ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สื่อ เทคนิควิธีการ และเครื่องมือที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ มาใช้ใน กระบวนการแสวงหาและสร้างความรู้ (MKP4) 2) การจัดเก็บความรู้ (MKS) มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1.กำหนด แนวทางและวิธีการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้น เข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และรวดเร็ว (MKS)

2.กำหนดผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บความรู้ และเอื้อให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (MKS2) 3.จัดหมวดหมู่ และแยกเก็บตามประเภทของความรู้ที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและนำข้อมูลความรู้มาใช้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว (MKS3) 4.ใช้วิธีการและเครื่องมือที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพมาใช้ในการกระบวนการจัดเก็บความรู้ เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (MKS4) 3) การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ (MKD) มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1.ส่งเสริมการถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ต่างๆ ทั้งจากภายในโรงเรียนสู่ภายนอก และจากภายนอกสู่ภายในโรงเรียนอย่างรวดเร็วและทั่วถึง (MKD1) 2.นำเทคนิค วิธีการและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ รายงาน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (MKD2) 3.จัดหาและอำนวยความสะดวกด้านบุคลากร เครื่องมือ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ และงบประมาณในการถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ (MKD3) 4.ติดตามและประเมินผลการถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ เพื่อนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (MKD4) และ 4) การประยุกต์ใช้ความรู้ (MKA) มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1.กำหนดมาตรการและแนวทางการนำความรู้ไปใช้ที่ชัดเจน และส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการพัฒนาบุคลากรและโรงเรียน (MKA1) 2.นำองค์ความรู้ใหม่ๆ จากงานวิจัยหรือนวัตกรรมมาใช้แก้ปัญหา สร้างสรรค์ และพัฒนางาน (MKA2) 3.นำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยการให้คำปรึกษา การสอนงาน การใช้นวัตกรรม และการจัดทำเว็บไซต์ (MKA3) 4.พัฒนาโรงเรียนให้เป็นหน่วยบริการความรู้แก่ชุมชน โดยการเป็นวิทยากร แหล่งเรียนรู้ การจัดอบรม ประชุมสัมมนา และศึกษาดูงาน (MKA4)

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) มี 2 องค์ประกอบย่อย 10 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ (ITS) มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ 1.กำหนดผู้รับผิดชอบงานข้อมูลสารสนเทศ และส่งเสริมให้ได้รับพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง (ITS1) 2.รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ประมวลผล จัดเก็บ ถ่ายโอน และเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ และมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง (ITS2) 3.นำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ (ITS3) 4.เปิดเผย และเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ และเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้าถึงและใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว (ITS4) 5.จัดระบบสนับสนุนการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศ โดยผ่านการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ (ITS5) และ 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ (ITU) มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ 1.พัฒนาผู้บริหารและบุคลากรให้มีความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร และการจัดการเรียนรู้ (ITU1) 2.จัดหา สร้าง และพัฒนาสื่ออนวัตกรรมการด้านเทคโนโลยีและอิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพและมีจำนวนเพียงพอ (ITU2) 3.ประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการเพิ่มพูนความรู้ (ITU3) 4.ติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ (ITU4) 5.พัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้บริการแก่บุคลากร ชุมชน และเครือข่ายการเรียนรู้ (ITU5) โดยสรุปสามารถสร้างเป็นโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบดังแสดงในแผนภาพได้ดังนี้

2. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนการสังเคราะห์ผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย สรุปได้ว่าองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยนั้นมีความเหมาะสมในการดำเนินการวิจัย ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 17 องค์ประกอบ แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของร่างตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยนำเสนอและสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นพบว่า ร่างตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่มีความตรงตามจุดประสงค์การวิจัยและมีความเหมาะสม แต่มีบางข้อควรตัดทิ้ง เพิ่มเติม/ปรับปรุง แก้ไขตัวบ่งชี้บางตัวให้เป็นรูปธรรมสามารถวัดและสังเกตได้โดยมีรายละเอียดของตัวบ่งชี้ที่ได้สังเคราะห์จากการสนทนากลุ่ม จำนวน 82 ตัวบ่งชี้ โดยโมเดลนี้มีลักษณะเป็นโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สาม (Third order confirmatory factor analysis) ดังแสดงในแผนภาพ ดังนี้

โมเดลผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยืนยันความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ พบว่าการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ดังที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามจากตัวบ่งชี้ที่ผ่านการพัฒนาแล้วเพื่อหาคุณภาพของตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย โดยได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา(Content validity) ของตัวบ่งชี้เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) ของตัวบ่งชี้ทั้ง 82 ตัวบ่งชี้ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งผลปรากฏว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในเบื้องต้นคือจะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยปรับปรุง เพิ่มเติม และแก้ไขข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอีกครั้งแล้วได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือผู้จัดการโรงเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจำนวน 40 รูป/คนจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Co-efficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .980

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่ารูปแบบการวัดองค์ประกอบทุกตัวมีความตรงเชิงโครงสร้าง หรือสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square) เท่ากับ 14932.208 ค่าดัชนีแห่งความเป็นอิสระ (df) เท่ากับ 3217 ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (P-value) เท่ากับ 0.0000 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.979 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบของ Tucker-Lewis (TLI) เท่ากับ 0.975 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.048 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยพิเศษของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ 0.000

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญที่จะอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการสร้างกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ

ศึกษา ในประเทศไทย พบว่าสังเคราะห์ได้ร่างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 17 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 97 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) องค์ประกอบหลักด้านองค์การ มี 4 องค์ประกอบย่อย 27 ตัวบ่งชี้ คือโครงสร้างองค์การ มี 7 ตัวบ่งชี้ วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ มี 7 ตัวบ่งชี้ วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ มี 6 ตัวบ่งชี้ และการบริหารจัดการ มี 6 ตัวบ่งชี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ (Saratattana, V. and Sarattana, A. (2002) พบว่าปัจจัยการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การเชิงสร้างสรรค์มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaiser (2000) ที่พบว่า บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเผยแพร่ความรู้ในองค์การ 2) องค์ประกอบหลักด้านภาวะผู้นำ มี 4 องค์ประกอบย่อย 27 ตัวบ่งชี้คือคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำ มี 9 ตัวบ่งชี้ การเสริมสร้างอำนาจ มี 5 ตัวบ่งชี้ การพัฒนาบุคลากร มี 7 ตัวบ่งชี้ และการสร้างทีมงานและเครือข่าย มี 6 ตัวบ่งชี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt และ Reynold (1994) ได้ระบุว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ต้องมีบรรยากาศที่สนับสนุนให้ความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคลให้ความเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาค และการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับการศึกษาที่ พบว่า การมีแบบแผนความคิด (MM) รองลงมาการปรับเปลี่ยนองค์การ (OT) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (TL) การเป็นบุคคลรอบรู้ (PM) การใช้เทคโนโลยี (TA) และการคิดเชิงระบบ (ST) ส่งผลให้เกิดกระบวนการ ได้แก่ การคิดเชิงระบบ การเป็นบุคคลรอบรู้การมีแบบแผนความคิด การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การปรับเปลี่ยนองค์การ และการใช้เทคโนโลยี (Saengsawang, 2012).

2. จากผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทยจากการสังเคราะห์การสนทนากลุ่ม (Focus Group) องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยนั้นมีความเหมาะสมในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 17 องค์ประกอบ แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของร่างตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยนำเสนอและสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นพบว่าร่างตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่มีความตรงตามจุดประสงค์การวิจัยและมีความเหมาะสม แต่มีบางข้อควรเพิ่มเติม/ปรับปรุงและแก้ไขตัวบ่งชี้บางตัวให้เป็นรูปธรรมสามารถวัดและสังเกตได้ ซึ่งเป็นผลจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาในประเทศไทย ตามขั้นตอนกระบวนการวิจัย และเมื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าควรปรับลดองค์ประกอบย่อยของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย อีกองค์ประกอบหนึ่งซึ่งมีเนื้อหาคล้ายคลึงกับองค์ประกอบอื่นๆและปรับข้อความในองค์ประกอบนี้บางตัวเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับพรกมล นุ่มหอม (Numhoom, 2009) ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

เอกชน ประเภทอาชีวศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 480 คน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ พลวัตแห่งการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนองค์การ การให้อำนาจ และสร้างความสามารถให้กับบุคลากร การจัดการความรู้ และการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

3. จากผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าองค์ประกอบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า 1) องค์ประกอบหลักด้านองค์การมี 4 องค์ประกอบย่อย คือโครงสร้างองค์การ วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ และการบริหารจัดการ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยองค์ประกอบย่อยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ จัดระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพทั้งโรงเรียน (0.942) รองลงมาได้แก่ส่งเสริมการทำงานเชิงระบบ บุคลากรมีวิธีการคิดแบบองค์รวม ยืดหยุ่น (0.907) และส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (0.897) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันได้ว่าองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพลหรือบ่งบอกถึงตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทยในระดับสูง โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบดังนี้ คือ 1)ด้านองค์การ 2) ด้านภาวะผู้นำ 3) ด้านการเรียนรู้ 4) ด้านการจัดการความรู้ 5) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับและถือได้ว่าเป็นตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ที่ได้จากการพัฒนาตัวบ่งชี้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะว่าในการพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้นั้นผู้มีอำนาจหน้าที่ควรนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในหน่วยงาน เช่น ใช้เป็นเครื่องมือในการวัดหรือประเมินความสำเร็จด้านความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

จากผลการวิจัยที่กล่าวไว้ข้างต้นมีข้อเสนอแนะหลัก 2 ประการ คือข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด

1.1 ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้โมเดลตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในประเทศไทย ที่ได้รับการตรวจสอบด้วยกระบวนการทางการวิจัย ซึ่งโมเดลที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดังนั้นจึงเป็นแนวทางให้หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำตัวบ่งชี้ทั้ง 82 ตัวบ่งชี้ ไปใช้ในการ

พัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาสู่การพัฒนาสถานศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

1.2 ควรมีการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทัดเทียมนานาชาติ

1.3 ควรมีการนำผลการวิจัยนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นๆที่เหมาะสมตามบริบทนั้นๆ

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินและติดตามผลการนำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปใช้ในการประเมินความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

References

- Aunsiri, S. (2012). Development of a causal Model of the factors that effect to the external quality assessment of the phrapariyattidhamma Department general education school. *Journal of Educational Mahasarakham University*, 17(1), 63-80.
- Jarennkornburi, C. (2017). C-True Yourself Model of Thai Role Models on Dharmic Principle, Approach, and Theory. *Journal of MCU Peace studies*, 5(1), 140-153.
- Kaiser, S.M. (2000). *Mapping the Learning Organization : Exploring a Model of Organizational Learning*. Doctoral Dissertation : Louisiana State University.
- Marquardt, M. J. (1996). *Building the learning organization: a systems approach to quantum improvement and global success*. NY: McGraw-Hill.
- Marquardt, M. J., & Reynolds, A. (1994). *The global learning organization*. NY: Irwin.
- National Office of Buddhism. (2010). *Political science-Buddhist State*. Bangkok: National Office of Buddhism
- Numhoom, P. (2009). A Development of Indicators of Learning Organization of the Private Vocational Schools. *Journal of Educational Administration Burapha University*, 3(1), 33-46.
- Office of the Education Council. (2010). The national Education Plan revised. (B.E.2552-2559). Bangkok: Office of the Education Council.
- Puchthonglang, P. and Puchthonglang, Y. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. *Journal of MCU Peace studies*, 4(2), 17-37.
- Saengsawang, W. (2012). A Learning Organization Model Development for Rajabhat Universities Using LISREL Analysis. *Suthiparitat Journal*. 26(79), 130-149.
- Sararattana, V. and Sararattana, A. (2002). *Report of Relationship management conference 26th* . Bangkok: Wattana Panich.